INVESTIGATIONS AT THE GEDIMINO AV. 12A

In 2005 in Vilnius at the Gedimino Av. 12a archaeological surveying and investigations were performed in the area of 723 m^2 (Fig. XLIV). During them remains of 4 stoves (dating to the 17th century) (Fig. XLV), traces of a wooden building (the 16th – 17th century) (Fig. XLVI) and different pits were found. In the plots investigated there was a 1 to 2.2 m thick cultural layer (up to 4 m including pits) containing various archaeological finds: shards of pottery and stove-tiles, coins, fragments of iron and glass items.

TYRINĖJIMAI ŠV. IGNOTO G. 9

Ramunė BUTRIMAITĖ

2005 m. vykdyti archeologiniai žvalgomieji bei archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, Šv. Ignoto g. 9 sklype, esančiame Šv. Ignoto gatvės V pusėje, priešais Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos Generalinio štabo pastatus. Sklypas PR pusėje ribojasi su buvusio Dominikonų vienuolyno teritorija, ŠV – su Benediktinių vienuolyno sodu, PV – su S. Nėries gimnazijos teritorija. Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu iškasti 3 šurfai. Sklypo PV dalyje, palei S. Neries gimnaziją inžineriniai tinklai kloti judintame grunte. Kadangi sklypo Š dalyje archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu (šurfai 1 ir 2) aptiktas vertingas kultūrinis sluoksnis bei pastatų fragmentai, šioje sklypo dalyje atlikti išsamūs nemechanizuoti archeologiniai tyrinėjimai. Šv. Ignoto g. 9 sklype 1988 m. buvo atlikti parengiamieji darbai prieš archeologinius tyrinėjimus, kurių metu 1200 m^2 plote mechanizuotai nukastas apie 2 m storio gruntas ir pasiektas XVII a. kultūrinis sluoksnis (vadovas V. Grišinas). Žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai sklypo ŠR dalyje atlikti 1998 m. vadovaujant archeologui R. Žukovskiui. Sklype Šv. Ignoto g. 9 2001–2002 m. vykyti archeologiniai tyrinėjimai, kuriems vadovavo archeologė D. Luchtanienė (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 198–202; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 216–218). Jų metu per du sezonus ištirtas apie 700 m^2 plotas, aptiktas 15–40 cm storio XV, XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis.

Žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai vykdyti sklypo V dalyje, būsimų inžinerinių šulinių vietoje. Šurfas 1 (3x4 m dydžio) kastas sklypo Šv. Ignoto g. 9 V pusės Š dalyje, šalia stovinčios sienos Šv. Ignoto gatvėje. Tyrinėjimų metu atkasti pamatų fragmentai, mūryti iš gelsvai rausvų plytų (?x15x5, 31,5x14x7, ?x13x7, 30x?x7 cm dydžio). Ties H_{abs} 107,54–107,14 m aptikta XVII a. pradžios ir vidurio koklių sąvarta. Įžemis – stambus žvyras – pasiektas 2,9 m gylyje (H_{abs} 104,30 m).

Šurfas 2 buvo 2,1x1,8 m dydžio. Tyrinėjimų metu atkastas 65–85 cm pločio pamato fragmentas, mūrytas iš 31,5x15,5x7 cm, ?x16x7 cm dydžio raudonų ir geltonų plytų bei akmenų. Ties H_{abs} 106,46 m atvalytas raudonų plytų ir kalkių skiedinio padas, kuris įleistas į smėlį (įžemį) apie 60 cm. Didžiojoje šurfo dalyje kastas pilkas maišytos struktūros sluoksnis su stambiomis griuvenomis, kalkių skiedinio gabaliukais ir medžio šaknimis. Įžemis pasiektas ties H_{abs} 106,24 m.

Šurfas 3 kastas trečio būsimo inžinerinio

šulinio vietoje, sklypo Šv. Ignoto g. 9 PV kampe, šalia buvusio namo betoninių pamatų. Kastas 2,3x2,4 m dydžio šurfas. Turimi duomenys, kad sklypo P dalyje buvo verčiamos šiukšlės, pasitvirtino. Iškasus šurfą iki 2,4 m gylio (projektinio gylio) įžemis nepasiektas. Vertingas kultūrinis sluoksnis taip pat nepasiektas. Kastame grunte dominavo įvairios XX a. statybinės ir buitinės šiukšlės. 50 cm į R nuo šurfo 3 žemės paviršiuje atidengta 4,6 m ilgio ir apie 70 cm pločio XVII a. posesijinės sienos tąsa. Siena mūryta iš gelsvų 29x14,5x5, 29,5x14x6,5 cm dydžio ir rausvų ?x15x7, 28,5x15,5x6,5 cm dydžio plytų su braukomis. Šalia atkasto pamato R dalies atidengtas prisišliejusio 2,3 m ilgio ir 30–50 cm pločio pamatėlio fragmentas, mūrytas iš lauko akmenų ir griuvenų bei rištas kalkių skiediniu. Posesijinės sienos apačia pasiekta 2,93 m gylyje nuo sienos viršaus.

Prasidėjus tvarkymo darbams 2001–2002 m. tyrinėjimų plotuose, baigta kasti *duobė 6*, kuri 2002 m. nebaigta ištirti (žr. *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 217–218). Ūkinėje duobėje aptikta koklių fragmentų, datuojamų XVII a.

Aptikus vertingą kultūrinį sluoksnį, sklype pradėti išsamūs archeologiniai tyrinėjimai sklypo V dalyje. Plote 1 atkastas 2,4 m pločio pamato fragmentas. Pamatai mūryti iš 31x?x6, ?x14x7, ?x15,5x7, 31x15x6 cm dydžio gelsvai rusvų plytų. Tiriamo ploto R dalyje giliau atidengta posesijinė siena, mūryta iš 25x?x7, ?x15,5x6,5, 30x?x7, 29,5x?x7, ?x16x6 cm dydžio plytų. Ploto P dalyje atidengtas skersinis pamatas, mūrytas iš 30,5x?x7, ?x14x7, ?x15,5x7,5, 31x?x8 cm dydžio plytų. Ties H_{abs} 106,30 m pasiekta pamato apačia ir įžemis – smėlis su žvyro intarpais. Radinių šiame plote rasta palyginti nedaug – tai smulkios pavienės XVII a. buitinės keramikos šukės bei koklių fragmentai.

Plote 2 (13x3,5 m dydžio) visiškai atkasti pamatai, rasti šurfe 2. Iki H_{abs} 107,03 m gylyje kastas maišytos struktūros pilkos žemės sluoksnis, kurį sudarė žvyras, kalkių skiedinys, molis, smėlis ir griuvenos. Individualiems radiniams iš šio sluoksnio priskiriamos kaltinės vinys, akmeninis galąstuvas, batų pasagėlė.

Ties H_{abs} 107,00–106,43 m kastas degėsingos tamsiai pilkos žemės sluoksnis su negausiais XV a. pabaigos (?) – XVI a. buitinės keramikos fragmentais. Iš karto po šiuo sluoksniu įvairiame gylyje atsidengė įžemis – smėlis. Plonu sluoksniu jį nuskutus, išryškėjo ankstyvo laikotarpio žmonių veiklos pėdsakų fragmentai – tamsiai pilkos žemės duobės, lentų fragmentai bei stulpaviečių žymės.

Sklype Šv. Ignoto g. 9 archeologinių tyrinėjimų metu ištirtas apie 100 m^2 plotas, archeologinių žvalgymų metu žvalgytas 150 m^2 plotas (sklypo PV dalis). Tyrinėjant aptiktas 2,5–3 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio ankstyviausias horizontas datuojamas XV a. pabaiga – XVI a. Sklypo V dalyje aptikti XVII a. datuojami arkiniai pamatai, greičiausiai buvusių arklidžių pastato bei to paties laikotarpio posesijinės sienos tąsa.

INVESTIGATIONS AT THE ŠV. IGNOTO STR. 9

In 2005 at the Šv. Ignoto Str. 9 in Vilnius at the site, where service lines were planned to be laid, archaeological investigations were performed. During the investigations a 2.5 to 3 m thick cultural layer with the earliest horizon dating to the late 15th – 16th century was discovered. In the W part of the investigated plot an ach-based foundation dating to the 17th century was discovered.